

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра всесвітньої історії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Іванчук С. В.

Протокол № 2 від 21.02. 2018 р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни
«Педагогіка і методика навчання історії»

Підготовки бакалавра

Галузь знань 0203 «Гуманітарні науки»

Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»

Галузь знань 0201 «Культура»

**Напрямок підготовки 6.020103 «Музейна справа та
охорона пам'яток історії та культури»**

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка і методика навчання історії»
підготовки бакалавра, галузі знань 0203 «Гуманітарні науки», напрямку підготовки
6.020302 «Історія».

Розробник: Прокопчук Вікторія Євгенівна кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії.

Рецензент: Сергєєва Валентина Федорівна кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки СНУ імені Лесі Українки.

**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри всесвітньої
історії**

протокол № ____ від _____ 2018р.

Завідувач кафедри: _____ доцент Ю.В. Крамар

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією
історичного факультету.**

протокол № ____ від _____ 2018р.

Голова науково-методичної
комісії факультету _____ доцент О.М. Карліна

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки**

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість годин/кредитів 105/3,5	Галузь знань 0203 «Гуманітарні науки» Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»	Рік навчання: третій
		Семестр: другий
		Лекції: 30 год.
ІНДЗ: є	Освітній ступінь бакалавр	Практичні (семінари): 22год.
		Самостійна робота: 47год.
		Консультації: 6 год.
		Форма контролю: <i>екзамен</i>

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Заочна форма навчання
Кількість годин/кредитів 120/4	Галузь знань 0203 «Гуманітарні науки» Напрямок підготовки 6.020302 «Історія»	Рік навчання: четвертий
		Семестр: другий
		Лекції: 16 год.
ІНДЗ: є	Освітній ступінь бакалавр	Практичні (семінари): 8год.
		Самостійна робота: 82 год.
		Консультації: 14 год.
		Форма контролю: <i>екзамен</i>

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		Нормативна
Денна форма навчання		
Кількість годин/кредитів 120/4	Галузь знань 0201 «Культура» Напрямок підготовки 6.020103 «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури»	Рік навчання: третій
		Семестр: другий
		Лекції: 30 год.
		Практичні (семінари): 30год.
ІНДЗ: є	Освітній ступінь бакалавр	Самостійна робота: 52год.
		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: залік

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Одне з найбільш відповідальних завдань суспільства - освіта та виховання підростаючих поколінь. Розширення демократичних основ у школі нерозривно пов'язано з процесом формування якісно нового поповнення вчительських рядів. Від професійної підготовки, рівня духовності та культури педагога значною мірою залежить успіх освіти й виховання школярів. Вищий заклад освіти не в змозі навчити своїх студентів абсолютно всьому, розробити рекомендації на всі випадки життя. Проте, дати основні знання та вміння, які становлять основу професійної підготовки, він зобов'язаний. Для майбутніх вчителів об'єднує і завершує процес професійно-педагогічної освіти методична освіта.

Програма навчальної дисципліни «Педагогіка і методика викладання історії ,» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 6.020302 «Історія»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретична та практична підготовка студентів як до педагогічної практики так і до роботи в закладах освіти.

Мета курсу – підготувати студентів до вивчення історії в школі.

Завдання навчальної дисципліни: озброїти студентів знаннями основних закономірностей навчання й виховання, допомогти оволодіти основними практичними вміннями викладання відповідного шкільного предмету та ведення виховної роботи.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- структура та зміст освіти в Україні;
- нормативні документи системи освіти взагалі та навчання історії зокрема;
- формування історичних знань учнів;

- методика виховання учнів як на уроках історії, так і у позаурочний час;
- формування вмінь, навичок та компетенцій школярів у процесі вивчення історії;
- знання методів та форм навчання та методик їх використання;
- урок історії (вимоги до уроку, етапи підготовки, класифікації типів, структура, підготовка плану-конспекту);
- перевірка та оцінка навчальних досягнень учнів;
- створення та функціонування шкільного кабінету з предмету.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма навчання напрям підготовки «Історія»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ					
Тема 1. Вступ. Загальна характеристика педагогічної діяльності	11	4	2	5	
Тема 2. Система та структура освіти України.	9	2	2	5	
Тема 3. Управління в галузі освіти.	8	2	2	4	
Тема 4. Зміст освіти.	13	4	2	5	2
Разом за модулем 1	41	12	8	19	2
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ЦІЛІСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ					
Тема 5. Педагогічний процес як система і цілісне явище.	10	2	2	6	
Тема 6. Виховання у цілісному педагогічному процесі. Концепції виховання	12	4	2	6	
Тема 7. Теорія навчання. Методи навчання	18	6	4	6	2
Тема 8. Форми організації навчання.	24	6	6	10	2
Разом за модулем 2	64	18	14	28	4
Всього годин:	105	30	22	47	6

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ					
Тема 1. Вступ. Загальна характеристика педагогічної діяльності	12	2		10	
Тема 2. Система та структура освіти України.	16	2	2	10	2
Тема 3. Управління в галузі освіти.	14	2		10	2
Тема 4. Зміст освіти	14		2	10	2
Разом за модулем 1	56	6	4	40	6
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ЦІЛІСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ					

Тема 5. Педагогічний процес як система і цілісне явище.	14	2		10	2
Тема 6. Виховання у цілісному педагогічному процесі. Концепції виховання	16	2	2	10	2
Тема 7. Теорія навчання. Методи навчання	14	2		10	2
Тема 8. Форми організації навчання.	20	4	2	12	2
Разом за модулем 2	64	10	4	42	8
Всього годин:	120	16	8	82	14

Денна форма навчання натопрям підготовки «Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури»

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ					
Тема 1. Вступ. Загальна характеристика педагогічної діяльності	11	4	2	5	
Тема 2. Система та структура освіти України.	9	2	2	5	
Тема 3. Управління в галузі освіти.	8	2	2	4	
Тема 4. Зміст освіти.	13	4	2	5	2
Разом за модулем 1	41	12	8	19	2
Змістовий модуль 2. ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ЦІЛІСНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ					
Тема 5. Педагогічний процес як система і цілісне явище.	10	2	2	6	
Тема 6. Виховання у цілісному педагогічному процесі. Концепції виховання	12	4	2	6	
Тема 7. Теорія навчання. Методи навчання	18	6	4	6	2
Тема 8. Форми організації навчання.	24	6	6	10	2
Разом за модулем 2	64	18	14	28	4
Всього годин:	120	30	30	52	8

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ТЕМА 1. Вступ. Загальна характеристика педагогічної діяльності .

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою..

ТЕМА 2. Система та структура освіти України.

Опрацювати Закон України «Про освіту».

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Переглянути шкільні підручники з історії.

Проаналізувати зміст чинних шкільних програм.

ТЕМА 3. Управління в галузі освіти.

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
Опрацювання теми за навчальною літературою.
Опрацювати Закон України «Про освіту».

ТЕМА 4. Зміст освіти. Вчитель.

Опрацювати Закон України «Про освіту».
Роль учителя історії в навчанні та вихованні школярів.
Права та обов'язки вчителя.
Методична робота в школі.
Професійна самоосвіта.

ТЕМА 5. Педагогічний процес як система і цілісне явище.

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
Опрацювання теми за навчальною літературою.

ТЕМА 6. Виховання у цілісному педагогічному процесі. Концепції виховання.

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
Опрацювання теми за навчальною літературою.
Підготувати умови двох задач для роботи із лінією часу.

ТЕМА 7. Теорія навчання. Методи навчання.

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.
Опрацювання теми за навчальною літературою
На основі конкретної історичної теми (за власним вибором) підготувати такі види усного викладу матеріалу: опис;

- розповідь;
- характеристику;

На основі конкретного історичного матеріалу підготувати такі види бесіди:

- аналітичну;
- заключну,
- вступну.

Продумати методiku вивчення "Руської Правди" (8 клас, всесвітня історія).

Спланувати вивчення нового матеріалу за підручниками (тема уроку за власним вибором)

Підібрати конкретний газетний матеріал (стаття, замітка, інтерв'ю тощо), визначити тему уроку, продумати методичні прийоми використання обраного матеріалу.

Підготувати опис однієї картини на історичну тему.

Підготувати твір (1-2 сторінки) на історичну тематику.

ТЕМА 8. Форми організації навчання.

Опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу.

Опрацювання теми за навчальною літературою.

Спланувати усну перевірку знань та вмінь учнів на уроці комбінованого типу на тему "Громадянська війна у США 1861-1865 рр." (всесвітня історія, 9 клас).

Спланувати перевірку знань і вмінь учнів на уроці узагальнення та перевірки знань і вмінь учнів на тему "Історичне значення держави. Київська Русь" (історія України,

Підготуватись до контрольних робіт.

6. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ (ІНДЗ)

Підготовка та захист розгорнутого плану-конспекту уроку історії (тему визначає викладач)..

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (має - 40 балів)			Загальна кількість балів		
Модуль 1		Модуль 2			
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
12 балів як середнє арифм. + 3 бали за активність	12 балів як середнє арифм. + 3 бали за активність	10	30	30	100

До поточної модульної оцінки додаються бали за активну навчальну діяльність протягом семестру:

- 3 бали додаються, якщо на 75% практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення;
- 2 бали додаються, якщо на 50% практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення;
- 1 бали додаються, якщо на 25% практичних чи семінарських занять студент отримав позитивну оцінку або доповнення.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу,

		може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може приймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію

	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах
--	----	---

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на контрольних роботах

1-3 бали – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.

4-6 балів – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

7-9 балів – Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

10-12 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

13-15 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

16-18 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

19-21 бал – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

22-24 бали – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

25-27 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

28-30 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні індивідуального творчого завдання

Підготовка плану-конспекту уроку історії

1 бал – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

2 бали – студент аналізує меншу частину навчального матеріалу обраної теми; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

3 бали – студент за допомогою викладача готується до заняття та складає план-конспект, володіючи елементарними навиками аналізу науково-методичної літератури.

4 бали – студент володіє матеріалом та окремими навиками аналізу науково-методичної літератури, складає план-конспект у спрощеному вигляді.

5 бали – студент володіє матеріалом, відтворює значну його частину у вигляді плану-конспекту заняття, за допомогою викладача аналізує науково-методичну літературу.

6 бали – студент володіє матеріалом і навиками текстуального аналізу на рівні цілісного уявлення про наступне заняття, складає план-конспект самостійно, але допускає помилки та неточності.

7 балів – студент володіє матеріалом, систематизує та узагальнює його, складає план-конспект заняття, підбирає додатковий матеріал.

8 балів – студент володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє початкові творчі здібності, самостійно готує план-конспект, у яких можуть бути допущені неточності, вміє працювати з різними джерелами інформації.

9 балів – студент на високому рівні володіє матеріалом, систематизує, узагальнює та аналізує науково-методичну літературу, має власні судження та елементи педагогічного прогнозування щодо майбутнього заняття, самостійно складає план-конспект.

10 балів – студент вільно володіє матеріалом та навиками цілісного аналізу науково-методичної літератури, виявляє особливі творчі здібності та здатність до оригінальних рішень, до перенесення знань та вмінь на нестандартні ситуації, повно та правильно складає план-конспект заняття.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література з методики навчання історії

1. Гін А. О. Прийоми педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів. — Луганськ: Навчальна книга. Янтар. 2004. – 84 с.
2. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>
3. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. ICT competencystandards for teachers: competency standards modules[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001562/156207e.pdf>.
5. Курилів Валентина. Методика викладання історії. – Львів-Торонто : «Світ», 2003. – 248.
6. Мирошніченко В.О. Використання сучасних інформаційних технологій: формування
7. мультимедійної компетентності (для спеціальності – Історія). Навч. посіб. /за ред. Баханова К.О. – К.: «Центр учбової літератури», 2015. – 296с.
8. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи / <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>.
9. Пометун О. Компетентнісний підхід у сучасній історичній освіті // Істор. в шк. України.- 2007.-№6.-С.3-13
10. Пометун О.Методика навчання історії в школі /О.І. Пометун,Г.О.Фрейман. К.:Генеза,2006.- 328с.
11. Пометун О.,Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання.-К.:Вид-во А.С.К.».-2004.-192с.
12. Прокопчук В.Є. Методична компетентність вчителя історії та правознавства як складова
13. професійної компетентності/Педагогічний часопис Волині. –2017. –№2. –С.95-102
14. Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою //Істор. в школі. -2000. -№ 2 –С. 14-18.
15. Баханов К. Навчання історії за проєктною системою // Істор. в школі. -2000. -№ 3. –С. 33-41.
16. Баханов К. Навчання історії за системою С. Френе. // Істор. в школі. -2002. -№5-6. –С. 37-43.
17. Баханов К. Написані з власного досвіду (перше покоління українських підручників: основні напрями модернізації)// Істор. в шк. України.-2004.- №5.- С.11-16.
18. Баханов К. Робочий зошит учня – інноваційний засіб навчання у другій половині 1990-х років

- // Істор. в шк. України.-2006.-№9.-С.16-21
19. Власов В. Методика контролю навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентісно орієнтованого навчання // Істор. в шк. України.-2007.-№6.-С.15-21
  20. Гриценко А. Формування інформаційної компетентності: аналіз теоретичного поняття// Історія в школі. – 2013. – Липень-серпень. –С 12-15
  21. Гриценко А. Дослідження структури та складових елементів інформаційної компетентності старшокласників у процесі її формування//Історія в сучасній школі. – 2013. - №10.- С.27-24
  22. Десятов Д. Використання картин історичної тематики на уроці: створення образів чи міфів? // Істор. в шк. України.-2007.-№5.-С.17-23
  23. Десятов Д. Використання мережевого геосервісу GOOGLE-MAPS в процесі навчання історії// Історія в школі.- 2013.- Червень. – С.22-24
  24. Десятов Д. Використання мережевих технологій як засобу організації кооперативної діяльності учнів в процесі навчання історії//Історія в школі.-2013.-Липень-серпень.- С.16-19
  25. Десятов Д. Використання ВЕБ-КВЕСТУ як методу розвитку дослідницьких умінь учнів у процесі навчання історії//Історія в школі.- 2012.- Вересень. – С.22-25.
  26. Єрмоленко А. Як працювати з джерелами інформації на уроках історії // Істор. в шк. України.-2007.-№7.-С.35-36
  27. Мисан В Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика форм // Істор. в школі. -2006.-№2.-С.20-23;.-№3.-С.20-23
  28. Мисан В. Особливості організації навчання історії у 5 класі // Істор. в школі. -2006.-№7-8.-С.23-26 . -№9.-С.25-36
  29. Мисан В. Розподіл навчального часу на уроках історії як дидактична проблема // Істор. в шк. України.-2006.-№7.-С.22-29
  30. Фрейман Г. Формування аксеологічної компетентності на уроках історії України в 11 класі // Істор. в шк. України.-2007.-№6.-С.13-14
  31. Шульга О., Шульга А. Застосування наочних методів навчання із використанням технічних засобів (ТЗН) на уроках історії// Історія в школі. – 2013.- №6.-С.25-26
  32. Шульга О. Інформаційні технології як один із сучасних засобів навчання на уроках історії// - Історія в школі. – 2013. – Червень.- С.27-30

Основна література з педагогіки:

1. Бондар В.І. Дидактика. - К.: Либідь, 2005. - 264 с.
2. Булатова О.С. Педагогический артистизм: Учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений. - М.: Академия, 2001.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії. - К.: Українсько-фінський ін.-т менеджменту і бізнесу, 1997. - 302 с.
4. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. - 2-ге вид., перероб.і доп. - К.: Знання-Прес, 2004. - 445 с.
5. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. - К., 2007. - 656 с.
6. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І.А. Зязюна. - 2-ге вид., допов. і переробл. - К.: Вища шк., 2004. - 422 с.
7. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч. посіб. / Упоряд.: І.А. Зязюн, Базилевич Н.Г., Т.Г. Дмитренко та ін.; За ред. І.А. Зязюна. - К.: Вища шк., 2006. - 606 с.
8. Пискунов А.И. Хрестоматія по истории зарубежной педагогики: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов / Сост.и авт.вводных статей А.И. Пискунов. - 2-е изд., перераб. - М.: Просвещение, 1981. - 528 с.
9. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах. - К.: Радянська школа, 1976.
10. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. - К.: Видавничий центр «Академія», 2001. - 528 с.
11. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод.посіб. - К.: Вища шк., 2002. - 215 с.

12. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори. - К., 1983.
13. Чернокозов И.И. Профессиональная этика учителя. - М.: Просвещение, 1988.
14. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч.посібник. - К.: Либідь, 2003. - 560 с.

Додаткова література з педагогіки:

- 1.Абрамян В.Ц. Театральна педагогіка. - К., 1996.
2. Амонашвили Ш.А. Личностно-гуманная основа педагогического процесса. - Мн.: Университетское, 1990.
3. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання. - К., 1998.
4. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів: - К.: Видавничий центр "Академія", 2001.
5. Галузинський В.М., Євтух М.Б. Педагогіка: теорія та історія: Навчальний посібник. - К.: Вища школа, 1995.
6. Глассер У. Школи без неудачників. - М., 1991.
7. Давыдов В.В. Проблемы развивающегося обучения. - М., 1986.
Дидактика современной школы: Пособие для учителей / Под ред. В.О.Онищука - К.: Рад. школа, 1987.
8. Кан-Калик В.А., Никандров Н.Д. Педагогическое творчество. - М.: Педагогика, 1990.
9. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації. Практикум. - К.: Знання-Прес, 2003.
10. ЛихачевБ.Т. Педагогика. Курс лекций. Учебное пособие... - М.: Прометей, 1996.
11. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: "Екс Об", 1999.
12. Луговий В.І. Педагогічна освіта в Україні. - К.: МАУП, 1994.
13. Маркова А.К. Психология труда учителя. - М., 1993.
14. Моделирование педагогических ситуаций / Под ред. Ю.Н. Кулюткина, Г.С. Сухобской. – М., 1981.
15. Народна педагогіка: світовий досвід / Уклад.: А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. - К.: Знання-Прес, 2003.
16. Подласый И.П. Педагогика. Учебное пособие. - М.: Просвещение: Гуманитарное издание, центр Владос, 1996.
17. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. - К.: Радянська школа, 1985.
18. Терентьева Н.О. Від педагога-майстра до педагога-науковця // Вісн. Черкаського університету. Серія педагогічні науки. - 2003. - Вип. 45. - С. 52-57.
19. Українська козацька педагогіка і духовність / ред. Руденка Ю.Д. - Умань, 1995.